

Szerkesztési iroda:
Csik-Szereda
György Jakab Márton
könyvkereskedése
hozá
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénzek és hír-
dészek kizárólag.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számíthatnak.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásánál 30 kr.
Nyitott cikkeket
soronként 10 kért közöl-
tetnek.

Felelős szerkesztő: Dr. Bocskor Béla.

Kiadó tulajdonos: György Jakab Márton.

FÜMUNKATÁRSÁK: Hochschild Lajos Gyergyóban.

Vitos Mózes a központban.

Embery Árpád Udvarhelymegyében.

Halottak estjén.

November 1-én.

(B. I.) Csipős hideg szellő zizzen át az őszi természetben s az elszáradt levelek oldott kéveként omlanak a zörgő harasztra. A természet késői haldoklásának végső mozzanata, haldokló sohajta ez. S e nagy haldoklásban megkapó képet nyújt a halottak emlékeztetének gyászos ünnepe.

Halottak napja! fájó emlékek, keserű könnyek gyászos ünnepe! Halottak éjjele, néma csendű őszi éjszaka, ki ne ismerne tégedet, midőn az elhunyt kedvesek emlékének ünnepe rendez a kegyelet. Ki ne ismerne e napot, midőn talán még az is könnyel a szemben, fájdalommal a szivben, s koszorúval a kézben siet a temetőbe, ki az egész év folyamán egyetlen-egyszer sem könnyezett. E napot, melyen a földi szenedők fájó, de szentségként megőrzött emlékekkel látogatnak ki az elköltözött csendes birodalmába, hol a siron túl is élő tisztelet, hála és szeretet, virággal borított sirdombok lobogó mécseinek fényénél kegyelettel átvadók alakban érintkeznek a túlvilági lelkekkel.

Halljátok-e, mily zokogva zúgnak a templom harangjai?! Látjátok-e, mily fényár úzi el az éjszaka sötétségét s lepi el a temető sivár, néma birodalmát?! Mind a kegyelet halvány s hívő jele ez.

Oh jertek, jertek tehát ki ma a temetőbe, a csend és örök nyugalom honába, hol az egyenlőségnek az emberi mesterkedés által megzavart magasztos eszméjét a természet maga valósítja. Ide hív ma a haldokló természet; ide az elsárgulva, zörögve hullongó s a föld ölében új életre nyugvó helyet kereső falevél. Ide hív a harangok

méla melódiája, a szivnek felujuló fájó érzelmé, kedveseinknek feledtlen emléke.

Volna-e sziv nélküli ember, ki e hívásnak ellenállni tudna!

Örök nyugalom megszentelt helye, mily élénkség, sürgés-forgás uralkodik most benned, — halottak emlékeztetének előestéjén; — mig alant mily megtörhetlen, néma csend honol! Pedig mennyivel többen pihennek ott alant . . . Oh mert nagyon rövid, arasznyi e földi lét s igen hamar, feltartózatlanul hozza meg az idő minden teremtményre a hervadás, a halál óráját. Egyenként kísértük és kísérik el egymást a könnyűtátt földbe. A szeretett anyát, ki keblének pulsa bársonyán mellengetett, ápolt és nevelt bennünket. A védő, fenntartó, jó atyát; a gyöngéden szerető testvért, a jó barátokat, kikkel oly szívesen megosztottuk az élet örömeit; s ha út a halál órája, mint egy korhadt, lombjától fosztott fa a fejsze-csapás alatt, mi is úgy dőlünk egymásután a sírba és velünk együtt temetjük el álmainkat, ábrándjainkat, reményeinket és ifjúságunkat.

Most még élők és szenvedők, eljöttünk tehát az örök nyugalom megszentelt országába, a túlvilági élet pitvarába, — elköltözött szeretteink emlékének sohajjal, könnyel és rövid imával ábrándozni s az örök elmulás és túlvilági öröklét eszméjén pár percig elmerengeni.

Örök elmulás, túlvilági öröklét eszméi! — mily megfoghatatlanok vagytok s mégis mily büvös, mily nagy és magasztos a ti hatalmatok! Titeket felfogva, bennetek megnyugodva, boldog, végtelen és örökké tartó az élet; nélkülütek kietlen, sivar, rövid — nagyon rövid s emészthető a földi lét.

Kik előtt az egyéni lét szűk határa az elmulásban összeolvad az örökkévalóság végtelenségével; kik fényben, gazdagság, gyönyör és hatalomban úszva és dúskálva, gazdagság és hatalommal a világi életet is megörökíthetnek vélik: egyformán hiába sóvárgják, hogy örökre éljenek és soha meg ne haljanak. Mindenikre egyformán eljön az idő, midőn a halál megrázó érzete megvéri a sziveket és enyészetbe dönt boldogot, boldogtalant; koldust és gazdagot; jót és gonoszt; porban csúszót és hatalmást egyaránt. Eljön az idő, midőn az élet tavaszán hull az enyészet karjába az, ki életében oly kedves volt előttünk és csak akkor tudjuk meg igazán mily kérihetetlen, kikerülhetetlen mindenre a végzet, mily kegyetlen a sors. Igen, kikerülhetetlen és kegyetlen, mert nagyon sokszor épp akkor ragadja el áldozatát, midőn legboldogabbak vagyunk. Oh pedig mily keserű ilyenkor a halál! — De midőn csalódásokkal van tele a sziv, és gyöttrő keservek, kinok nehezdednek a bánkodó keblre, ekkor örökre megválni az élettől, s örökre megsemmisülni: — valódi, édes boldogság. S minden elmulást követő éjnek rideg sötétségét a túlvilági boldog, öröklét szikrája villantja és melegíti át. Ez adja a dobogni megszűnő szivbe az édes reménynek azt a csöppjét, — hogyha örök is a földi elmulás, örök lesz a földöntúli viszontlátás is szeretteinkkel.

Halottak estjén, midőn a szellemek sötét sírbörtönükből kikelnek, hogy az emlékeztetükre égetett mécs és gyertya fénye által megvilágított éj ködében itt hagyott övéiket ismét körülenghessék, e merengések töltik el s foglalkoztatják a halandó sziveket. Oh jertek ide hát csak pár pillanatra

A „CSIKI LAPOK“ TÁRGZÁJA.

Dalok a pusztáról.

I.

Édes hazám

Édes hazám, elszakadtam tőled.
Siratom a hűtlen szeretőmet,
Siratom az áldott jó szülémet,
De legjobban siratlak én,
Édes hazám, téged.

Mikor látlak? Mikor térek vissza?
Idegen föld könnyem meddig issza?
Tán meghalni sem jutok el hozzád.
Szülőföldem, édes hazám,
Te szép Magyarországi!

II.

Szól a falunk harangja.

Szól a falunk harangja,
De szomorú a hangja!
Ha még soká hallgatom,
Tán megöl nagy bánatom.

Istenem, csak megölne!
Ugysem élek örömré,
A mióta szeretöm
Kint nyugszik a temetőn.

Teher nekem az élet!
Már csak egy jót remélek:
Nemsokára, szép halott,
Temelheted porladok.

III.

Őszi szél zug.

Őszi szél zug, zörgeti a harasztot,
Édes anyám meleg szóval marasztott;
De nem tudtam otthon ülni, hiába!
Síró lelkem őszi tájnak
Pusztaságát kívánta.

Már énnekem ugys pusztá az élet,
A mióta szép szeretöm másé lett!
Ki-kijárok a letarolt mezőre.
A hideg szél hadd zokogjon,
Hadd zugjon hirt felőle!

Hej, piros volt szép szeretöm orcája,
Mint a pünkösdi leggyönyörűbb rózsája;
Most az is már de elhervadt, de sápadt:
Azt se tudom: érte van-e
Vagy magamért a bánat?

Rudnyánszky Gyula.

A székelyudvarhelyi új gymnasium.*)

Székelyföldünk újabb kulturális mozgalmi között kétségkívül igen tekintélyes és nagy horderejű vívmány gyanánt áll a székelyudvarhelyi új gymnasium.

Hála a gondviselésnek, hála az erdélyi romkath. Statusnak, mely áldozatkészségét intézeteinek modern színvonalra való emelésétől nagymérvű kiadásait és aránylag szerény jövedelem forrását

* Mutatvány a „Csiki Székely Naptár“-ból. E naptár a jövő hét folyamán megjelenik s kapható lesz lapunk kiadványában. Ára 25 kr.

tekintve, soha meg nem vonta, köszönet Udvarhelymegye lakosságának, mely önzetlenül járult hozzá szép összeget tevő anyagi segélyével: a Muzsák colossális csarnoka áll már a város szépségét és rohamos fejlődését hirdető tényezők egyik legnagyobbika gyanánt.

Az épület másfél év alatt készült el, mely hosszas idő okát részben a téglahiányának, részben a helyi nagymérvű építkezések által igénybe vett munkások okozta munkaerő hiányának tudhatni be, ideszámítva nem ritkán a mostoha időjárást is.

Van körülbelül 24 szobája, nyolcz a tantermeké és pedig oly formán, hogy a mely osztályok közös szertartást igényelnek, azok a szertárral kapcsolatosan építvék. Külön helyiségben van a tanári, ifjúsági és kölesön könyvtár; van 2 tanári szoba, tanácskozási terem, igazgatói szállás négy szobával, igazgatói iroda, külön csinosan berendezett tornahelyiség, díszterem és rajzterem stb. Az épület egy emeletes, bár a nagy földtöltés miatt mélyen emelkedik, bátran lehet két emeletesnek mondani.

Van az emeleten 15 m. hosszú balkonja, díszes faragványu balluszterekkel. Villamos csengők jelzik az időt központi telepből vezetve az egyes osztályokba a sodronyokat.

A tetőzet pléhlemezzel van behuzva. Az egész épületre 67.000 frt volt előirányozva, de a földmunkálat többlete miatt jóval többre fog kerülni.

A felszerelések praeliminaréja 12.000 frtra volt felvéve s a tanári szobákat, tantermet és tornacsarnokot, ezen összegből rendezték be, még

bár. Ide a temetőbe, hol annyi magasztos cszme, annyi teljesületlen vágy, oly sok édes remény és égő szerelm, mennyi boldog emlék és keserűségteljes csalódás van e csendes helyen, a föld mélyébe temetve. — Mily sok keserű és fájó könnyet csálnak a szembe e néma hantok és mégis — a boldogság bizonyos nemét érezzük sziveinkben, ha átlépünk e csendes, néma ország küszöbét, hol egymásmellett oly békésen megfér a szegénység s dúsalkó gazdagság, bűn és erény, gőg és alázatosság, hála és rút hállatlanság; hol minden siremlék, magasra nyuló piramis vagy disztelen fejta, csak ezt a két szót suttogja felénk: „Memento mori!“

Jertek ide és bár egyszer egy évben gyűjtsük fel az önmagunkbaszállás tízét és égesstük az emlékezet világát háborgó keblünkben, fájó sziveinkben!

Csikvármegye törvényhatósági bizottsági gyűléséről.

Csikszereida, 1891. november 2.

Megyénk törvényhatósági bizottsága október hó 30 és 31-én tartotta meg őszi rendes közgyűlését, melyen a tagok közepes számban jelentek meg.

A gyűlés főbb mozzanatairól röviden fölemlítjük a következőket:

Főispán ur d. e. 10 órakor a gyűlési teremben megjelenvén, — a gyűlést azon indítvánnyal nyitotta meg, miszerint ő cs. és apost. kir. Fellegének csehországi útja alkalmából előfordult sajnos merénylet meghiusulása s szeretett királyunk teljes sértetlensége feletti örömét a törvényhatósági bizottság egy alázatos feliratban juttassa a trón zsámolyához.

Az állva hallgatott és köztetszéssel fogadott indítványt a közgyűlés egyhangúlag magáévá tette.

Bejelentette egyúttal főispán ur azt is, hogy az utolsó közgyűlés óta Dajbukát Jakab közg. joggyakornokot megyei alszámvevőt, — Bartalis Agost végzett joghallgatót a kászon-alsziki szolgabíróshoz közgazgatási joggyakornokul és dr. Dobribán Jánost Gyergyó-Szentmiklósról járásorvossá nevezte ki.

Ezután Becze Antal alispán ur olvasta fel a közgazgatási ügyekről szerkesztett felévi jelentését*) melynek első részében a közgazgatási tisztviselők s különösen a segéd- és kezelőszemélyzet csekély javadalmazását s az ebből származó sanyaru helyzetet élénk színezéssel ecsetelte s hangsúlyozta, hogy a midőn valami csekély elismerés-

*) E jelentésnek közlését helyszüke miatt csak jövő számunkban kezdjük meg. Szerk.

pedig a modern követelményeknek, teljesen megfelelő izlésel.

Vas padok vannak a termekben, melyek a tanuló irását és ülését nagyon kényelmessé teszik mosdók, fogasok (vasból), podiumon diszes katedrális stb. szóval évtizedekig semmi kívánni valót nem mutat az új iskola s a legapróbb és legkényesebb műgényeket is kielégíti.

S ha ezek után még hozzá vesszük a telek kisajátítására kiadott 12,000 frt a gymnasiumi palota több mint 100,000 frtjába került a tanulmányi alapnak.

Tervezője az épületnek Gabányi Endre a status mérnöke volt, vállalkozója győszentmiklósi Lengyel Gergely és fia János, kik közül az első hangya szorgalmával, az utóbbi építési szaktapasztalataival, fáradságot és pénzt nem kimélő önzetlen odaadással az ifju nemzedék hálóját az építető bizottság osztatlan elismerését vívták ki.

Ezzel új aera kezdődik a székelyudvarhelyi kath. gymnasium történetében s ezen új aerára büszke lehet a kath. status, mert ez az első épület, melyet kizárólag tulajdonak tekinthet. (A többiek többnyire szerzetesektől maradt ódon szerű iskolák.

Hadd lebegjen az új felett is Isten áldása, lengje át kétszáz évvel ezelőtti igazgatójának a a hires biblia fordító Káldi Györgynek vallásos szelleme, elkísítse ifjuságát egykori tanítványa Baróthi Szabó Dávid költői szelleme, hogy századokon át újra a tudományok igaz hirdetője, az erkölcsi eszmék nemes istápolója és a székely hazafias gondolkodás és érzés rendületlen terjesztője lehessen.

Embry Árpád.

ről van szó, mindig az állami tisztviselő jön előtérbe, s a közigazgatási tisztviselő az ő pár száz forintjával, éhező, fázó családjával nap-nap után várhatja az ígért földjét.

Érdekesen világította meg jelentése további részében kulturális, közgazdasági és ipari állapotainkat, melyek világosan szólnak amellett, hogy e téren igen sok a tenni való, s az államkormány-nak is az eddiginél nagyobb figyelmet kellene fordítani a székely érdekek istápolására.

A helyesséssel fogadott alispáni jelentés általánosságban tudomásul vétetett s annak egyes pontjaiban hangsúlyozott hiányok és visszasságok megszüntetése céljából a megye alispánja tüzetes javaslat kidolgozása és előterjesztésére útasított.

Az igazgató-választmány által az 1892. évre összeállított és bemutatott legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzéke tudomásul vétetett; a választott tagok névjegyzékében elhalálózás folytán megürült tagsági helynek választás útján betöltésére határnapul november hó 14-ike tüzetett ki. Ezen választás Csikmadéfalván elhunyt László Sámuel helyett történik. Egyúttal útasított az állandó választmány, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok és a választókerületek számának megállapítása s illetve beosztása iránt a legközelebbi mult népszámlálási adatok tekintetbevételével javaslatot készítsen s azt a f. évi december havában tartandó közgyűléshez terjessze elő.

A bizottság kebeléből évenként többféle albizottság szokott kiküldetni s ezen bizottságok közül némelyek a következőkben alakítottak meg:

1. Az év végén a közigazgatási bizottság kebeléből kilépő dr. Fejér Antal, Györfly Ignác, Both Ferencz, Száva Lukács és Endes József helyébe, — titkos szavazás vitetvén keresztül, — ezek közül újra megválasztott: dr. Fejér Antal, Györfly Ignác és Száva Lukács; új tagokul megválasztottak: Molnár József orszgyül. képviselő és dr. Bocskor Béla.

2. Tisztügyész helyettesül dr. Bocskor Béla választott meg; — minthogy azonban nevezett ügyvéd a közigazgatási bizottsági tagságot tartotta meg, helyette dr. Dr. Szentpéteri Kristóf ügyvéd kiáltott ki helyettes tisztügyészül.

3. A községek majorsági vagyonának megvizsgálására elnökül kiküldettek K.-Feltiz és Altiz községbe Balázi Lajos, K.-Impérbe Veress Antal, K.-Ujfaluba Bocskor Károly, K.-Jakabfalvára András Lajos, Tusnádra dr. Betegh Antal, Csátoszeg és Szentimronra Endes József Szentimrere Bors Benedek, Szentkirályra T. Nagy Imre, Kozmásra Nagy József, Csekefalvára és Szentmártonra Éltés Elek, Verebes és Lázárfalvára Bardocz István, Szentgyörgyre Cziko Sándor, Bánkfalvára dr. Molnár László, Menaságra Szántó József, Mindszentre Cziko János, Szentlélekre Nagy Sándor, Zsögödbe Eröss Elek, Várdotfalva és Csobotfalvára Madár Imre, Csomortán és Pál-falvára Sántha Simon, Delne és Szentmiklósról Csedő István, Szépvíz és Borszovába Bójtly Endre, Szentmihályra Györfly Ignác, Szereda városba Székely Endre, Vacsáresi és Göröcsfalvára Miniér Albert, Rákosra Balázs Dénes, Madéfalvára Miniér Gábor, Csicsó és Taploczára Szász Károly, Madaras és Dánfalvára Mihály Ferencz, Karczfalva és Jenőfalvára Murányi Kálmán, Szentdomokos és Balánbányára dr. Fejér Antal, Szenttamásra Kovács Lajos, Gyimes Felső- és Középlekra Zakariás Izsák, Gyimesbükkbe Dajbukát Antal, Gyönjfaluba Molnár János, Csomafalvára Márton Lajos, Alfaluba Szárhegyi Nagy Imre, Tekerőpaták és Kilyénfalvára Nagy Tamás, Szárhegyre Lázár Menyhért, Ditróba Szentpéteri Kristóf, Remetére dr. Tiltseher Ede, Salamás és Várhegyre Lőrincz Vilmos, Győszentmiklósról Kedves Tamás, Borszékbe Török Antal, Holló és Tölgyesbe Lázár János, Zsedánpaták, Bekás és Domukba Kádbé Vidor, Vaslábra Ferenczi Károly, Bélborba Múhlifáy S.

(Vége köv.)

A madéfalvi emlékszobor ügye.

A madéfalvi vértanuk sirjára emelendő emlékszobornak oly hosszú idő óta pihenő ügye ismét felszínre került s tekintve azon ifju buzgalmat és lelkesedést, melylyel az ügy ufolag felkaroltott: hisszük és valljuk, hogy mindaddig napirenden fog tartatni, mig eredményes megoldást nyert.

Dr. Orbán Gyula kezdeményezése folytán m. hó 29-én városunkban, a Romfeld-féle nagyteremben értekezlet tartatott, mely városunkból és Csik-Somlyóról a következők gyűltek egybe: Balló Gábor, Bándy Vazul, Benedek István, Bogády Gyula, Dr. Csiky József, Dávid Samu, Fülöp Árpád, Geczó Béla, Glósz Miksa, Györgyakab Márton, Haydn Hugó, Lakatos Mihály, Dr. Orbán Gyula, Szász Károly. Részt vett még az értekezleten Bajkó Mór is Gyó-Szárhegyről.

Az értekezlet megállapodásáról a következőkben tudósítunk:

Az értekezlet megalakulván, Dr. Orbán indítványára elnökke Benedek István, jegyzővé pedig Dr. Csiky József választottak meg.

Benedek István az elnöki székelt elfoglalván, az értekezletet egy lendületes beszéddel*) nyitotta meg.

Erre Dr. Orbán Gyula referált azon lépésekről, melyben a „madéfalvi emlékszobor“ ügyében ez ideig történtek.

Felemlítette, hogy egy ily emlék felállítására már a 60-as években mozgalom indult meg s hogy talán már ekkor gyűjtések is eszközöltettek. Hogy azonban kik voltak a mozgalom intézői? Volt-e a gyűjtéseknek eredménye s ha volt, miként lett ez elhelyezve? — azt a legnagyobb utánjárás dacára sem sikerült megtudnia.

A 70-es évek közepe táján a csikszereidai műkedvelő-társulat vette kezébe az ügyet, felolvásokat és előadásokat rendezett s az ezek után begyűlt pénzt „madéfalvi emlékalap“ címén a csikmegyei takarékpénztárban helyezte el. A műkedvelő-társulat gyűjtése 1893. végén 59 forintot tett ki.

A 70-es évek végén a csikmegyei születésű egyetemi hallgatók buzgolkodtak az ügy érdekében. Az általok rendezett mulatságok anyagi eredményeként Györfly Gyula mintegy 52 frtot, Orbán Gyula pedig 31 frtot helyezett el ugyanazon említett takarékpénztárba. Az előadottak szerint mintegy 142 frt áll a szobor-alap rendelkezésére.

A Dr. Orbán Gyula által előadottakat Lakatos Mihály, mint a műkedvelő-társulat titkára aként egészíti ki, hogy a nevezett összegek most a műkedvelő-társulat által együttesen vannak elhelyezve a csikszereidai takarékpénztárba. Még pedig a műkedvelő-társulat 59 forintját T. Nagy Imre társulati igazgató már 1883. végén a takarékpénztárba téteményezte le és 1886 ban a Györfly és Orbán által elhelyezett összegeket is ugyancsak ő ehhez csatolta. A nevezett összegek az 1890. évi leróvás szerint 211 frtot tesznek ki.

Ezen összegeken kívül a „Csiki Lapok“ kiadóhivatalában, mint újabban eszközölt gyűjtések eredménye: 17 frt és 40 kr. áll a szobor-alap rendelkezésére.

Az értekezlet tagjai e jelentéseket örömmel vették tudomásul. Ezután az emlékszobor intézőbizottságának megalakítása vétetett tanácskozás alá. E dologra vonatkozólag Bándy Vazul a csik-somlyói főgymnasium igazgatója egy nagyobb szabásu indítványt terjesztett az értekezlet elé, melynek első pontja, hogy: az emlékszobor ügyeinek egy szélesebb körű bizottság választassék. Többek hazzászlása után elfogadtatott, az indítvány többi pontjai felett való érdemleges határozat a megválasztandó bizottság számára tartatott fenn.

A bizottság tagjairá választottak Csik-Szeredából: Antalfy Gábor, Becze Antal, Benedek István, Balló Gábor, Balázi Lajos, Bartha Ignác, Dr. Betegh Antal, Dr. Bocskor Béla, Csedő István, Dr. Csiky József, Eröss Elek, Éltés Elek, Gál József, Geczó Béla, Gúzy Árpád, Györgyakab Márton, Lakatos Mihály, T. Nagy Imre, Szász Lajos. — Csik-Somlyóról: Dávid Samu, Fülöp Árpád, Glósz Miksa, Haydn Hugó, Szász K. — Csátoszegből: Bálint Lajos. — Csik-Tusnádról: Kocz István. — Kászonból: Balázi Lajos, Császár Károly, — Szentdomokosról: Dr. Fülöp Sándor. — Csik-Rákosról: Murányi Kálmán. — Szmártonról Buzás Mihály. — Karczfalváról: Raucz János. — Madéfalváról: Császár Nándor, Miklós Balázs, Sárosy Gergely. — Csik-Szépvízről Mihály Ferencz, Fejér Sándor. — Csik-Szentmiklósról: Bálint Lázár. — Szenttamásról: Ágoston József. — Gyó-Szentmiklósról: Ferenczy Károly,

*) E szép beszédet lapunk jövő számában közöljük. Szerk.

Mi-mi az? hangzik ötven torokból egyszerre. A pamlagon egy görnyedt alak rázza lábát. Az a marha! Mert olyan lábai vannak, mint egy ökörnek — rivalg az alleveltárnok, tigris szemeket Benkő bácsi felé forgatva, kit azonban nem volt képes felismerni.

— De hát mi történt?

— Mi? Az, hogy tönkre vagyok téve! Mind az öt oda van!

— Mi van oda? Pénz veszett el? Öt forint? Kérdik többen egyszerre.

— Jaj a tyúkszemem! sziszeg az alleveltárnok.

Az az obligát homéri nevetés lön rá a felelet. Egyik pajtása nagy méltatlankodással mondja:

— Mit! Öt rongyos tyúkszemért csupsz akkora lármát, mintha legalább is ötven vasvillát nyeltél volna el?

— Menj a pokolba! hangzik rá az elbizczenő alleveltárnok őszinte kívánsága.

Benkő bácsi ezalatt az olvasó terembe huzódott, azon szándékkal, hogy ott majd kifújja magát s azzal üli el az időt, hogy az összes lapokat végig böngésszi.

A teremben nem volt senki.

— Annál jobb! — dörmögé magában — gyűlööm az egész emberiséget!

Végig csoszog az asztalok mellett, felkapkodja a napilapokat, élelapiakat, szépirodalmi lapokat, beleveti magát egy kényelmes divánba, nagyot ásít, s azzal neki fanyarodik az újságolvasásnak.

Benkő bácsi szuszog és olvas.

Észre sem veszi, hogy a terem ajtaja lassan megnyílik s azon egy eléggé csinos külsejű, szerény magatartású ifjú lép be. Körüljártatja nagy, világoskék szemét s óvatosan, nehogy zajt keltsen, majdnem kábujjhegyen közeledik az olvasó asztalhoz.

A szanaszét heverő újságokat vizsgálgatja, nem látja meg Benkő bácsi kinyújtott oszlopos végtagjait. Alig lép néhányat s szédítő gyorsasággal vágja magát az anyaföld kebelére.

Benkő bácsi erélyes kapaszkodásokat érezvén a térdei tájékán, inkább az ijedség, mint a meglepetés hangján kiáltja:

— A Jébuzeusát! Mit akar az ur?

— Bocs — bocsánatért esedezem, — szól a felfelé iparkodó ifjú, — de én igazán nem válek az oka.

— Talán én vagyok oka?

— Az most mindegy, hogy ki az oka, elég hozzá, hogy pocskéká tettem az orromat.

— Miért nem czurukkoltatta vissza idejében?

— Hiszen czurukkoltattam, de már késő volt.

— Nő hadd látom a dudáját. Biz egy kicsit el van kámpicsorodva!

— Nem dagadt?

— Nem, csak a hegye el van kunkorodva. Várjon, hadd igazítom helyre.

— Köszönöm, én ahhoz jobban értek.

— Hogy-hogy?

— Ugy, hogy orvos vagyok.

— Állatorvos?

— Nem mindig, csak kivételesen.

— Nem értem.

— A magyarázat az, hogy pácienseim között kivételesen akad oly durva és nevetlen ember, kire a barom név inkább rá illenék.

Most a Benkő bácsi orra kezdett félre kunkorodni. — Nem tetszett a magyarázat.

— Ugyan — ugy-e? S hát eszerént ön doktor ur volna?

— Uraságod szolgálatára.

— Ejha! S hát aztán hol tetszik lakni?

— Két nap óta a helybeli kórháznál vagyok alkalmazva, mint kisegítő orvos.

— Ne tekintse kérem tölakodásnak, hogy a becses neve után tudakozódom.

Benkő bácsi a saját mulatsága okáért csapott át hirtelen e schneidig tónusba.

— Oh — kérem, — felel a mitsem sejtő orvos, — kegyeskedjék elnézni, hogy eddigelé nem mutattam be magamat, de oly infámis névnek vagyok a tulajdonosa, hogy sokkal tanácsosabb elhallgatnom, ha neveltség tárgya lenni nem akarok. Kik ismernek, mind rajtam mulatnak. Mikor szil-

gorlatra állottam, a vizsgáló bizottság órahosszán át kacagott; alig tudta a kérdéseket feltenni. Röviden: roppant sok kellemetlenségem volt nevem miatt.

Benkő bácsi arca egy hatalmas kérdőjellel kacskaringósodott.

— Ez az oka — folytatá a doktor, hogy csak kénytelenségből mutatom be magamat; mint-hogy azonban uraságod úgy is előbb-utóbb meg fogja tudni a nevemet, hasztalan csinálnék titkot belőle, azért én magam mondom meg inkább, hogy sem másoktól, tán többek jelenlétében hallja először.

Szemeit lesütve, a legnagyobb resignáció hangján így szól:

— Nevem Dr. Kolbász Zsófi.

Benkő bácsi szája egy pillanatig tátva felejtődött.

— Mi? — mi-féle? S szemeit a doktorra dülleszté mintha nem hallotta volna jól.

— Dr. Kolbász Zsófi.

Benkő bácsi csak az ismétlés után ébredt tudatára annak, hogy miről van szó. A feje hirtelen eltűnt, tátongó üreg maradt a helyén, melyből elementáris erővel tört ki a hahóta.

— Ko-ho-ho-ho-hahahász? Ha-ha-ha-ha! Brruhá-há-há-há! brrrö hö-hö-hö-hö! És még hozzáhá-há-há Zsó-ho-fi-hi-hi-hi-hi! Jézus Mária ha-ha-ha-ha!

Hát a bizony ezt a nevet nem is lehetett valami komolyan végig hallgatni. A fiatal embernek eszébe sem jutott a keltett derűtség miatt nehezeltelni. Régen hozzászólt az ehhez hasonló jeteretekhez, melyek kisebb-nagyobb mértékben mindig egyformák voltak.

Benkő bácsi egész világegyetében ekkorát sohasem kacagott. A pamlagon vergődve rugott, kapált; majd a hasát, oldalát szorongatta, nehogy kifakadjon. Levegő után kapkodva, ide oda vetette magát, minden ize vonaglott, azt hitte, meg kell fuldania.

Sok időbe került míg elnémulhatott. Orra, bajusza, egész arca tele volt könnyekkel; azokat törölgette. Azonközben ismét elől kezdé a kacagást. Fokozottabban hadonázott, a magas C-től le a kontra C-ig valamennyi hangon végig skalázott. Kezével intett a dokornak, hogy menjen távozzék, nem bir már a nevetéssel s ha öt látja nincs ereje e kinos, görcsös kacagásnak véget vetni, de a doktor nem értette meg a gesztust, azt hitte, hogy Benkő bácsi most a kezével is kaczag.

Am a mulatság sokkal gyászosabban végződött, mint azt gondolni lehetett.

Benkő bácsi ábrázata teljesen eltorzult, megtelt vérell, a guta kerülgette.

Egy újabb roham aztán leverte lábáról. Kétöt tátintott s mint tehetetlen tömeg zuhant a pamlagra.

*

Benkő bácsi hat hétig nyögött ágyában. A guta egy hajszálnyira suhant el mellette, érezte is a fuvallatát.

A kolbász szót kitörölte az ő és háznépe szótárából. Magát a dolgot is zé-nek nevezte el, úgy okoskodván, hogy eddigelé volt egy fölösleges szavunk, az izé, mely nem jelentett semmit, jelentse tehát ezután a kolbászt.

Felgyógyult bajtársát, a vérszopót odalaza kefélgette. Világért sem ment volna a kaszinónak tájékára. Rettegett a gondolattól, hogy azzal az izével találkozhatnék.

I z é t persze soha sem evett. A családja is csak dugva élvezhette.

Mert nem lopta ő ezt a rongyos életet!

Közp.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*)

*) E rovat alatt megjelentekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

A csikszentdomokosi hűsfogyasztó szövetkezet t. elnökét — ha talán elfeledte volna — figyelmeztetni kívánjuk, hogy a rövid időre összehívandóknak határozott közgyűlési határidő már néhány hónapja hogy letelt, tehát felkérjük, miszerint a nehezményelt számadásoknak a kiküldött bizottság általi előterjesztése s az egyesület további fennmaradása vagy teljes megszüntetése iránt a közgyűlést összehívni sziveskedjék.

Több szövetkezeti tag.

A kis lutri húzása

Brünn, 1891. október 28.

15. 52. 65. 60. 69.

NYILTTÉB.

E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

A „Csiki Lapok“ 44-ik számából olvasom a László Ferencz választát s látom, hogy az olvasóközönséget, hogy akarja tétovra vezetni s magát tisztázottnak tekinteni.

Hogy minden lovagiatlan, gyáva ember, vagy a bíróság, vagy a csendőrség szárnya alá huzódik az régi dolog, hogy ő is a bíróságnál kér elégtételt ez nem alterál, sőt örvendek, legalább alkal-mam lesz ott is viselt dolgait elmondani. Hanem még embert, ki nyilvánosan lapban hazudjon csak most látok. En ugyanis nem azért kértem elégtételt, hogy ellenem felfolyamodott, hanem azért, hogy engem „jött mentnek nevezett s doktori diplomám kétségbe vonta“, ezt a tárgyalásnál tannim igazolni fogják.

Jól tudom, hogy az olvasóközönség elítélt, hogy egy olyan emberrel, mint László Ferencz becsületbeli dolgot lovagiasan akartam elintézni, de megtörtént s beismerem, hogy blamiroztam magamat.

Csik-Szentdomokos, 1891. október 31.

Dr. Filep Sándor.

Csikszentdomokosi László Ferencz postamester, kir. békebíró, törvényhatósági tag, m. állandó választmányi tag, ns. csikmegyei tiszteletbeli jegyzője, miniszteri iskola látogató, gazdasági tudósító, a megyei gazdasági egyesület tiszteletbeli titkára, a csikszentdomokosi kaszinó elnöke, községi képviselő testületi tag, közbirtokossági elnök, egyháztanács és iskolaszéki jegyző, a képviselő választók összeíró küldöttségének elnöke, számadást vizsgáló elnök stb. urnak

Csikszentdomokoson.

Ön a „Csiki Lapok“ f. évi 44. számában Dr. Filep Sándor urnak adott választában kegyeskedett csekély személyemről is — habár csak K . . jelzővel, megemlékezni, felemlítvén oly tény, melyért pár évvel ezelőtt büntetve valék, s így lovagias ügyekben való közreműködésre „nézete szerint“ képtelenné váltam. Erre nézve mindenekelőtt kijelentem, hogy önnek t. uram voltak és vannak mindég külön nézetei, de tapasztalható saját hátrányára azt is, hogy nézetei a nagy közönség előtt soha sem voltak irányadók s jelenben sem lesznek azok; s hiszem, hogy a bírálatra képesebbek az ön „nézetével“ ellenkezőleg fogják a kérdést javamra eldönteni ez uttal is.

Az ön által használt azon kifejezésre, hogy: „ez okból a vele való érintkezést joggal tagadhattam meg,“ kijelentem, hogy velem szemben az érintkezést meg nem tagadta s midőn elégtétel adásra szólítottuk fel társammal arról, hogy büntetve voltam s így velem az ügyben nem érintkezhetik, mit sem szólt, hanem egyideig ötlőhadtolt mig kisülött 3 meg nem állható kifogást, melyek alapján az elégtétel adást urszínváltozások közt megtagadta. Nő tisztelt Uram! nem a hazugság mesterségéhez folyamodott ön, midőn ügy tisztázásánál más mentő deszkát nem találhatott s nem oly dolgok előhozásával szerelné az ügy odiumát magáról elhárítani, melyek meg nem történtek?

Látja tisztelt uram én is találhatok önben kifogásolni valót, még pedig alaposabbat, mint ön: Tetszik visszaemlékezni, hogy önt tisztességes társaság előtt egy uri ember egyszer „hitvány gazembernek“ összeszidta; nem tudom, vett-e ezért elégtételt magának s ha igen mi módon? Most nem régen esett meg pedig önnel ez a kis epizód, hogy szintén egy uri ember ezen kifejezést használta önnel szemben: többek jelenlétében „nem verekszem meg önnel, mert a kezemet nem akarom bepizskolni a pofáján!“ Hát ez a kifejezés mit tesz? Gondolkodott felette? Tett-e lépéseket a fogalmak tisztázására? Vagy ezen elvet követve: „bölcse hallgat“ a hallottakat zsebre rakta?

Végül csak azt az egyet vagyok bátor még kijelenteni, hogy én kifogásolt tényem után sok egy czimú, de tisztességes uri emberrel érintkeztem s ezek közül csak az ön magas személyével történt érintkezésre nem vagyok büszke. Továbbá, hogy megbüntetésemet is azon kényszer-helyzett okozta, hogy a becsületemben történt sértésért törvényes vagy más tisztességes uton elégtételt nem vehettem s dacára a történeteknek, nem fogok jövőre sem visszariadni az adott viszonyok között szerezni meg a sértésért az elégtételt!

Csik-Karczfalván, 1891. november 1-én.

Kovács János.